

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA

2/2012

DIECÉZNY FUTBALOVÝ TURNAJ

STRANA 4

ZAVEDENIE LITURGICKEJ REFORMY

STRANA 8

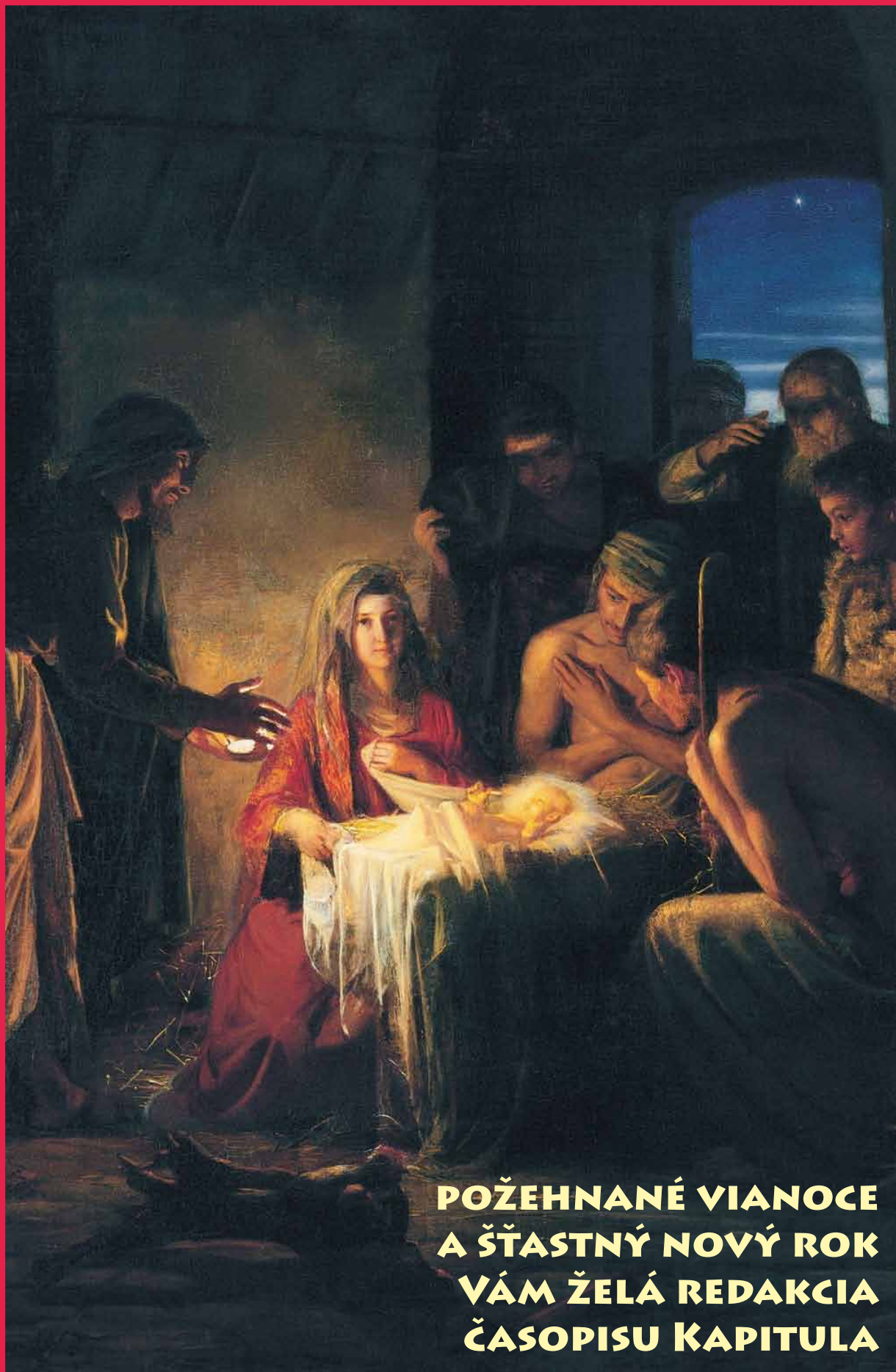
POSVÄCOVANIE ŽIVOTA (2 DS 2)

STRANA 12

ZASVÄTENÉ OSOBY V NAŠEJ DIECÉZE

STRANA 17

**POŽEHNANÉ VIANOCE
A ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK
VÁM ŽELÁ REDAKCIA
ČASOPISU KAPITULA**

EDITORIÁL

Vážení čitatelia,

je tu čas Vianoc a s ním ďalšie číslo nášho časopisu KAPITULA.

Iste poznáte ten filmový trik, keď jeden krátky okamih je natiahnutý na dlhší čas. A vtedy si uvedomíte, že aj keď je to len okamih, má svoje trvanie, dôležitosť, krásu a prináša radosť a vnútorný pokoj.

Práve do týchto sviatočných chvíľ prinášame druhú tému diecéznej synody, ktorá hovorí o posväcovaní života, ktoré sa deje skrze sviatosť, sväteniny a všetky úkony zamerané na oslavu Boha a na rozmnožovanie Božieho života v človekovi.

K tomu, aby sme aj vianočný čas prežívali v jeho posvätnom charaktere nám môže napomôcť obnovená liturgia vo svetle Druhého vatikánskeho koncilu. Je to návrat k základom, k prvotnej Cirkvi, ktorá sa ako rodina veriacich v Krista zhromažďuje okolo jedného stola pri slávení Eucharistie a pri počúvaní Božieho slova.

Nech aj toto číslo časopisu prispeje k plnšiemu prežívaniu liturgie a k dokonalejšej oslave Boha.

Príjemné čítanie a požehnané vianočné sviatky praje za redakčnú radu

LUBOMÍR KRETT

KAPITULA

Diecézny časopis Spišského biskupstva

Číslo: 2/2012

E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Miroslav Lettrich

Redakcia: Mons. Anton Tyrol,
Lubomír Krett

Grafická úprava: Marián Jabrocký

Jazyková spolupráca: Slavomíra Glovňová

Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup 5. 10. 2012 pod číslom 2311/12.

Cenzor: Mons. Jozef Bielač

Foto na obálke:
<http://sofiaschristmasideas.blogspot.sk>

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 4 DIECÉZNY FUTBALOVÝ TURNAJ
O POHÁR SPIŠSKÉHO DIECÉZNEHO BISKUPA*
- 6 KOMISIA PRE MLÁDEŽ V SPIŠSKEJ DIECÉZE PLÁNUJE
MLÁDEŽNÍCKE AKCIE
- 7 BUDEME MAŤ DIECÉZNE MÚZEUM
- 7 20. VÝROČIE CIRKEVNEJ ŠKOLY V SP. VLACHOCH
- 8 ZAVEDENIE LITURGICKEJ REFORMY
BOLO ŤAŽKÝM PÔRODOM
- 12 POSVÄCOVANIE ŽIVOTA (2DS 2)
- 14 DRUHÝ Vatikánsky koncil po 50 rokoch
- 17 ZASVÄTENÉ OSOBY V NAŠEJ DIECÉZE

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

MARTINSKÝ ODPUST S APOŠTOLSKÝM NUNCIOM

Dňa 11. novembra bola v Katedrálnom chráme svätého Martina odpustová slávnosť. Svätú omšu celebroval a homíliu predniesol Apoštolský nuncius v SR, arcibiskup Mons. Mario Giordana. Spolu s ním koncelebroval diecézny biskup Mons. Štefan Sečka a pomocný biskup Mons. Andrej Imrich, aulisti diecéznej kúrie, profesori a predstavení kňazského seminára a ďalší kňazi. Apoštolský nuncius povzbudil všetkých k nasledovaniu čností sv. Martina, osobitne počas Roku viery. ■

PREDNÁŠKY DIECÉZNEHO OTCA BISKUPA ŠTEFANA

Pre Jubilejný rok svätých Cyrila a Metoda a pre Rok viery pripravil diecézny otec biskup sériu zamyslení o viere a jej rôznych vlastnostiach. V uplynulých troch mesiacoch (X. - XII./2012) tieto zamyslenia predstavil vo forme prednášok v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie v Poprade, pritom tretia prednáška bola zakončená Vyznaním viery a modlitbou na úmysel Svätého Otca, čo sú obvyklé podmienky pre získanie úplných odpustkov. Na prednáškach sa zúčastnili s veriacimi aj viacerí kňazi z okolitých farností. ■

STANOVISKO DIECÉZNEHO BISKUPA K DŇU VEĽKÉHO VAROVANIA

Diecézny otec biskup Štefan Sečka zaujal dňa 23. novembra 2012 stanovisko k dňu Veľkého varovania Ježiša Krista. Ide o bludné učenie, ktoré sa šíri najmä cez internet. Spočíva vo výzve zaoberať sa „pečať živého Boha“ posvätenú od kňaza. Toto učenie používa citáty z Knihy zjavenia sv. Jána, ktoré komentuje svojvoľne a v sektárskom duchu. Otec biskup všetkých žiada túto náuku odmietnuť a nešíriť ju. ■

PERMANENTNÁ FORMÁCIA A VZDELÁVANIE V JESENI

V jesenných mesiacoch IX. - XI./2012 sa uskutočnila séria formačných stretnutí a vzdelávania našich kňazov. Tieto stretnutia sa uskutočňujú v troch skupinách: novokňazi sa na svojich stretnutiach zaoberali niektorými témami druhej spišskej synody, v kláštore sestier redemptoristiek v Kežmarku sa zaoberali otázkami osobnej modlitby a v kláštore sestier františkánok sa oboznámili so životným a duchovným profilom vsdp. Viktora Olosa v rámci odovzdávania skúseností z kňazského života staršej generácie kňazov.

Druhá skupina kňazov (ročníky vysviacky 2010 - 2011) sa pravidelne stretávala s Mons. Mariánom Gavendom, ktorý kňazov uvádzal do problematiky hodnotovej orientácie a evanjelizačného pôsobenia v dnešnej spoločnosti.

Tretia skupina kňazov (ročníky vysviacky 2006 - 2008) absolvovala vzdelávanie z teologických disciplín dogmatika, pastorálka a liturgika. Prednášajúcimi sú profesori Teologického inštitútu v Spišskej Kapitule. ■

KAMALDULSKÝ PREKLAD SVÄTÉHO PÍSMO NA INTERNETE

Od roku 2008 až doteraz prebiehal na Teologickom inštitúte v Spišskej Kapitule systematický výskum Kamaldulského prekladu Svätého písma. Ide o preklad do predbernolákovskej hovorovej slovenčiny z polovice 18. storočia. Odborníci na historické a biblické otázky skúmali tento preklad a pripravili jeho digitálnu prezentáciu na stránke www.kb.kapitula.sk. Oficiálne otvorenie tejto stránky sa uskutočnilo 23. novembra 2012 v Spišskej Kapitule. Tento projekt sa uskutočnil vďaka dotácii Ministerstva školstva SR a výraznej pomoci Slovenskej národnej knižnice v Martine. ■

DIECÉZNY FUTBALOVÝ TURNAJ O POHÁR SPIŠSKÉHO DIECÉZNEHO BISKUPA

V Spišskej diecéze sa počas jesene odohrali dekanátne kolá diecézneho futbalového turnaja, z ktorých vzišlo desať postupujúcich tímov záverečného turnaja O pohár spišského diecézneho biskupa. Do súťaže sa zapojilo takmer 500 mladých, za čo patrí veľká vďaka organizátorom – kňazom a dobrovoľníkom z jednotlivých dekanátov.

Záverečný finálový turnaj sa uskutočnil 31. októbra 2012 v Levoči. Začali sme sv. omšou v gymnaziálnom kostole. Hlavným celebrantom bol Ondrej Borsík, prefekt Kňazského seminára biskupa Jána Vojaššáka v Spišskom Podhradí, kazateľom bol Marek Uličný, riaditeľ Komisie pre mládež Spišskej diecézy.

Do Levoče zavítalo sedem tímov z desiatich postupujúcich z dekanátnych kôl. Ospravedlnili sa tímy z farností Chmeľnica, Ružomberok a Slovenská Ves, keďže mali v tímoch vysokoškolských študentov, ktorí sa podľa pravidiel turnaja súťaže nemohli zúčastniť.

Účastníkmi záverečného turnaja teda boli: Spišská Kapitula, Zákamenné, Hrboltová, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Stará Lubovňa a Dolný Kubín. Tímy boli rozdelené do dvoch skupín, kde sa hralo systémom "každý s každým". Víťazi skupín sa stretli v boji o víťazstvo, druhí v základných skupinách zápasili o celkový bronz.

Do celoslovenského kola O pohár predsedu Konferencie biskupov Slovenska postúpil tím Staréj Lubovne. Na celoslovenskom turnaji v Prešove sa náš zástupca zo Starej Lubovne umiestnil na 5. mieste.

MAREK ULIČNÝ

VÝSLEDKY TURNAJA

SKUPINA A:

Zákamenné – Hrboltová	2:5
Spišská Kapitula – Hrboltová	3:2
Hrboltová – Spišská Nová Ves	3:1
Spišská Kapitula – Zákamenné	2:0
Spišská Nová Ves – Zákamenné	1:1
Spišská Kapitula – Spišská Nová Ves	1:1

PORADIE:

1. Spišská Kapitula
2. Spišská Nová Ves
3. Zákamenné, Hrboltová
4. Spišská Kapitula (diskvalifikovaná)

SKUPINA B:

Kežmarok – Stará Lubovňa	1:4
Stará Lubovňa – Dolný Kubín	4:2
Dolný Kubín – Kežmarok	2:2

PORADIE:

1. Stará Lubovňa
2. Dolný Kubín
3. Kežmarok

ZÁPAS O TRETIE MIESTO:

Dolný Kubín – Spišská Nová Ves	0:2
--------------------------------	-----

FINÁLE:

Stará Lubovňa – Spišská Kapitula	1:0
----------------------------------	-----

CELKOVÉ PORADIE TURNAJA O POHÁR DIECÉZNEHO BISKUPA

1. miesto: Stará Lubovňa
2. miesto: Spišská Kapitula
3. miesto: Spišská Nová Ves

KOMISIA PRE MLÁDEŽ V SPIŠSKEJ DIECÉZE PLÁNUJE MLÁDEŽNÍCKE AKCIE

Rok 2013 bude bohatý na mládežnícke stretnutia. Po ročnej prestávke sa v lete bude konať ďalší ročník Svetových dní mládeže, tentokrát v Rio de Janeiru. Paralelne s nimi bude prebiehať celoslovenské stretnutie mládeže v Ružomberku pod názvom Národné stretnutie mládeže R13. Mládež Spišskej diecézy sa stretne aj počas Kvetného víkendu v Poprade. Komisia pre mládež v Spišskej diecéze bude pri tom.

Kvetný víkend sa v roku 2013 bude konať v predposledný marcový víkend. Jeho prípravy sa už začali počas Spišnetu – stretnutia vedúcich mládežníckych spoločenstiev Spišskej diecézy. „Lídri spoločenstiev sa stretli v pracovných skupinách, kde uvažovali nad programom a hlavnou témou víkendu,“ uviedol Marek Uličný, riaditeľ Komisie pre mládež v Spišskej diecéze (KPM). Téma stretnutia bude inšpirovaná mottom Svetových dní mládeže „Choďte a získavajte učeníkov zo všetkých národov“. (Pov. Mt 28,19)

Od 16. do 28. júla 2013 sa budú konať v brazílskom meste Rio de Janeiro Svetové dni mládeže. Podujatie bude pozostávať z dní v diecézach a samotných svetových dní, počas ktorých sa stretne mládež z celého sveta so Svätým Otcom Benediktom XVI. Záujemcovia sa môžu prihlásiť na toto podujatie do 20. januára 2013 na stránke www.riol3.sk.

Pre mladých, ktorí sa nemôžu zúčastniť Svetových dní mládeže, bude paralelne od 26. do 28. júla 2013 prebiehať Národné stretnutie mládeže R13 v Ružomberku. Stretnutie ponúkne mladým zoznámenie sa s brazílskou kultúrou ako aj bohatý duchovný a sprievodný program. Na jeho prípravách sa podieľa aj KPM v Spišskej diecéze.

KPM koordinuje a vyvíja činnosť s mládežou v troch regiónoch, ktoré tvoria Spišskú diecézu - Spiš, Orava a Liptov. Pre mladých ľudí organizuje futbalové a volejbalové turnaje, stretnutia mládeže a rôzne vzdelávacie aktivity. Podieľa sa na prípravách animátorských škôl v diecéze, trikrát do roka organizuje stretnutie vedúcich spoločenstiev Spišskej diecézy Spišnet. Viac informácií o KPM sa nachádza na stránke www.komisiask.sk.

MARIKA JANUSOVÁ
KOMISIA PRE MLÁDEŽ

BUDEME MAŤ DIECÉZNE MÚZEUM

Milí bratia kňazi, drahí veriaci,

jedným z impulzov Druhej diecéznej synody je zriadiť a obnoviť Diecézne múzeum. V roku 1933 bolo situované ako zbierkový fond v Kňazskom seminári. Našťastie, jeho inventár je zachovaný v súkromnom archíve a v súčasnosti sa vytvára katalóg. Zbierku pôvodne tvorilo asi tisíc predmetov, zväčša sakrálného charakteru. Nástupom komunizmu boli artefakty roztrúsené. Prvoradou úlohou teda je zhromaždiť aspoň časť pôvodnej zbierky. Ak máte vedomosti, kde predmety sú, dajte nám to vedieť.

Predbežne chceme v budúcom múzeu zachytiť dejiny Spišského prepošstva, Spišskej diecézy, učiteľského ústavu, spišského seminára, významné osobnosti diecézy, etnografické zbierky, lapidárium, ale aj kultúrne a historické pozoruhodnosti lokalít diecézy, farností a filiálok.

Nedávno som sa zúčastnil na konferencii „Múzeá tretej generácie“ v Levoči. Dnes sa už za mú-

zeum nepovažuje len zbierka predmetov uložených vo vitrínach, ale z múzea sa má stať živá a tvorivá inštitúcia. Najprogresívnejšie to zvládli v Olomouci v tamojšom Arcidiecéznom múzeu. Jeho počiatky siahajú do roku 1997, odkedy sa za výhodnej spolupráce so štátom v múzeu preinvestovalo 270 miliónov českých korún. V múzeu sú zamestnaní historici umenia, reštaurátori, vedci, mapuje sa historický potenciál, nachádzajú sa tam tvorivé dielne, výstavy, prednáškové sály. Múzeum je katolícke, ale je nasmerované aj na novú evanjelizáciu nekatolíkov.

Historický potenciál diecézy je bohatý. Oživme ho spoločne, zmapujme, zachráňme bohaté kultúrne a duchovné dedičstvo, ktoré ešte zostalo. Nech neplatí, že zaprášené umenie – zaprášené duše.

DONÁT ČARNOGURSKÝ
DIECÉZNYM BISKUPOM POVERENÝ POMÁHAŤ
PRI PRÍPRAVE A ZRIAĐOVANÍ DIECÉZNEHO MÚZEA

20. VÝROČIE CIRKEVNEJ ŠKOLY V SP. VLACHOCH

Spomedzi iných cirkevných škôl, aj Základná škola sv. Jána Krstiteľa v Spišských Vlachoch pod vedením riaditeľa Mgr. Štefana Blaščáka oslávila v tomto roku 20. výročie svojho vzniku. Slávnosť, ktorá sa uskutočnila 14. 11. 2012 a ktorá sa niesla v rodinnom duchu, začala sv. omšou vo farskom Kostole sv. Jána Krstiteľa. Svätú omšu celebroidval Mons. Andrej Imrich, spišský pomocný biskup, spolu s kňazmi, ktorí pôsobili a pôsobia vo farnosti. Slávnosť ďalej pokračovala v kinosále v Kultúrnom dome, kde svoj talent a umenie predviedli žiaci jubilujúcej školy. Na túto krásnu udalosť, okrem oslávencov, prijali pozvanie: PaedDr. Ján Dravecký, PhD., riaditeľ diecézneho školského úradu, Ľubomír Fifik, primátor mesta Spišské Vlachy, PaedDr. ThLic. Anton Mišek, dekan v Spišskej Novej Vsi,

ktorý inicioval založenie cirkevnej ZŠ v Spišských Vlachoch, starostovia okolitých obcí, bývalí a terajší zamestnanci školy a ostatní hostia. Túto slávnostnú atmosféru nepokazilo ani to, že sa kultúrny program začal bez elektrickej energie. ■

ZAVEDENIE LITURGICKEJ REFORMY BOLO ŤAŽKÝM PÔRODOM

HOVORÍ VDP. THLIC. ONDREJ PALUŠÁK

TÉMOU ĎALŠIEHO CYKLU O DRUHOM Vatikánskom koncile je liturgická reforma. ČIEM SA OPÝTAŤ, AKO STE JU VNÍMALI V ČASOCH, KEĎ PREBIEHALA?

Na úvod sa chcem s vďačnosťou a radosťou vrátiť do svojich detských čias v Hnilčíku, ktoré som prežíval, keď tam bol farárom František Hadri-Drevenický. Nedávno v kňazskom seminári prebehla inaugurácia knihy o ňom. Vtedy sme ani netušili, koho medzi sebou máme. Bol veľmi seriózny a citlivý človek. Napísal mnoho básní a zozbieral materiály ľudových piesní a porekadiel, dokonca fáral s baníkmi do bane. Pri ňom som zažil liturgiu podľa tridentského koncilu, ktorá bola v latinčine. Bol som vtedy malý chlapec, veď som mal len 13 rokov, keď zomrel (bolo to na sviatok sv. Martina r. 1961). Jeho

ľudskosť sa prejavovala aj v tom, že mal pochopenie, keď sme nedokázali úplne presne a správne latinsky odpovedať pri svätej omši. Bral to skutočne s nadhľadom. Nenútil nás učiť sa naspamäť latinské texty, dobre vedel, že ak nerozumieme, tak budeme len plieť jedno cez druhé. Neskôr ako starší sme samozrejme vchádzali aj do týchto vecí, bolo pre nás veľkou ctou prenášať misál z epistolovej na evanjeli-ovú stranu. Misál je veľká a hrubá kniha a my sme boli vtedy takí malí prckovia. Prenášať ho bola pre nás vznešená záležitosť.

Po smrti pána farára Františka Hadri-Drevenického som odišiel na strednú školu, do Hnilčika prišiel pán farár Anton Tholt a po ňom v 1963 roku Ján Nagy. A práve on začal uvádzať závery liturgickej reformy Druhého vatikánskeho koncilu. Konštitú-

cia Sacrosanctum concilium bola schválená na konci roka 1963 a promulgovaná na začiatku roka 1964 pápežom Pavlom VI.

Veľmi dobre si teda pamätám jej uvádzanie do života v našej farnosti. Už vtedy pri svätej omši pán farár Nagy používal akéhosi predchodcu „dataprotektora“. Totiž, čo vymyslel: Z metrového papiera, ktorý sa vtedy bežne používal v domácnosti, zostrojil akési zvitky, na ktoré veľmi prácne, tušom a veľkými písmenami prepísal texty celej svätej omše v slovenčine. Od prežehňania sa na začiatku až po pozhňanie na konci omše. Celé noci prebdel prepisovaním. A potom pri svätej omši mal kostolník dôležitú úlohu tým zvitkom pekne točiť a posúvať text celej svätej omše, aby ho videli všetci. S akou veľkou láskou, radosťou a ochotou to farár Nagy uvádzal do života. V Hnilčíku bol v rokoch 1963 až 1965, vlastne v čase vydania konštitúcie Sacrosanctum concilium a uvádzal ho do života. Treba pripomenúť, že v Hnilčíku, ako v baníckom kraji, si bolševici baníkov omotali okolo prsta, takže kňazi museli byť veľmi opatrní, aby si nenarobili problémy, lebo niekedy aj nejaký eštébák sa objavil...

Maturoval som v roku 1966. Nepamätám si, ako sa nové omšové texty dostávali medzi ľudí. Uvedenie nových liturgických kníh, oficiálnych som prežíval už v kňazskom seminári, kde som nastúpil v roku 1967. Pri pobyte doma cez prázdniny sme pomáhali uvádzať do života už nové texty.

TAKŽE ASPOŇ V ZAČIATKOCH TO BOLO TAK, ŽE MNOHÉ ZÁVISELO OD OSOBNÉJ INICIATÍVY KŇAZOV?

Áno, presne tak. Záležalo, kto ako sa do toho pustil a kto mal aké možnosti. (Neskôr bola reforma liturgie v diecéze spúšťaná samozrejme inštitucionálne a riadil ju vtedajší kapitulný vikár Dr. Jozef Ligoš.)

KEĎ SOM SA ROZPRÁVAL SO STARŠÍMI VERIACIMI, AKO SI SPOMÍNajú NA SV. OMŠE PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU A AKO JU PREŽÍVALI, POVEDALI MI, ŽE NIČOMU NEROZUMELI, PRETO SA MODLILI A SPIEVALI. AKO STE VY PREŽÍVALI OMŠU PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU AKO MINIŠTRANT?

Vtedy ako malý miništrant som to vnímal ako samozrejmú. Ľudia reagovali rôzne. Niektorí sa pý-

tali *prečo, veď predtým to bolo krajšie...*, kým sa postupne prechádzalo na obnovenú liturgiu. Takéto reakcie si pamätám ešte ako kaplán v Levoči, a to už bolo po roku 1972. Postupne sa to však dostávalo do krvi a ľudia nakoniec liturgickú reformu prijali.

Ale niekedy mám aj teraz pocit, že dnešní veriaci, hoci je všetko po slovensky a všetkému rozumejú, akoby boli počas svätej omše kdesi mimo. Liturgia by už dávno mala byť vžitá v srdci človeka... Nevie, či je to vplyvom prostredia, zhonu dneška, ale liturgia nie je vlastná ešte mnohým ľuďom.

AKO STE VNÍMALI ZAVEDENIE NÁRODNÝCH JAZYKOV DO LITURGIE?

Chápal som zavedenie národných jazykov do liturgie a mnohí ľudia to vítali a cháпали. Keď na slovenčinu prechádzali aj gréckokatolíci z rusínčiny, jeden z nich z vedľajšej dediny povedal: „*Až teraz viem, čo sa to vlastne modlím*“. Ľudia boli radi. Bola to náročná práca, lebo v tom čase dostať nejaké materiály medzi ľudí bolo komplikované kvôli štátnym komunistickým úradom. Ale na druhej strane, ľudia boli chytiví a otvorení. Dnes treba všade ešte mnohých ľudí ťahať, akoby nemali o nič záujem.

SPOMENULI STE AJ PROBLÉMY, KTORÉ VYPLÝVALI Z PRÍSNEHO DOHLADU ŠTÁTU NAD CIRKVMAMI POČAS KOMUNIZMU. MUSEL BYŤ VEĽKÝ PROBLÉM ZABEZPEČIŤ TEXTY, KOPÍROVAŤ ICH A DÁVAŤ ĽUĎOM. AKÁKOL'VEK AKTIVITA KŇAZA SA MOHLA VYHODNOTIŤ AKO MARENIE DOZORU NAD CIRKVMAMI, ČO BOL PARAGRAF, ZA KTORÝ BOL KRIMINÁL.

To sme zažili ešte v seminári. V roku 1967 som nastúpil do seminára, dostali sa k nám materiály ako samizdaty, buď cez pátra Hlinku, alebo inou cestou. Chlapci to prekladali, prepisovali sme to na blany a potom po nociach sme to tlačili spolu s Petrom Fidermákom, Jankom Magom, Jožkom Jarabom a mnohými ďalšími. Keby sa na niečo prišlo, bolo by zle. Nešlo o žiadnu protištátnu činnosť, ale bol to pre komunistický režim dôvod na šikanu, vyhadzov či basu. Ale chvála Bohu, pomaličky to šlo aj za pomoci viacerých laikov. A teraz je to vzácnejšie: stálo nás to veľa námahy, a bol to prejav viery v Boha i lásky k národu, i k ľuďom. Boli to základy, na ktorých sa dalo stavať.

S TÉMOU LITURGICKEJ REFORMY SÚVISÍ AJ OTÁZKA PRESTAVBY LITURGICKÉHO PRIESTORU, NAJMÄ SVÄTÝŇ CHRÁMOV. NAJMÄ S ODSUPOM ČASU SA KONŠTATUJE, ŽE SA PRI TOM NEPOSTUPOVALO PRÍLIŠ CITLIVO, DOKONCA, ŽE SA NAROBILI ISTÉ ŠKODY. AKÁ JE VAŠA SKÚSENOSŤ?

Viete, teraz zo spätného pohľadu sa naozaj dá povedať, že niektoré zásahy boli trochu necitlivé. Týka sa to napríklad odstránenia kazateľníc na niektorých miestach, ktoré mali svoju umeleckú i historickú hodnotu. Nebolo to šťastné riešenie. Bolo to ale poznačené tým, že v dôsledku komunistickej totality bol kontakt a komunikácia s Vatikánom veľmi sťažená. Chýbalo poradenstvo a mnohí sme to robili na vlastnú päsť. Ale určite nie so zlým úmyslom. V Levoči nebohý pán dekan Klubert sa dosť bránil. Ešte keď som tam bol kaplánom, v rokoch 1973 až 1976, nebol vo farskom Kostole sv. Jakuba oltár smerom k ľudu. Iste, jednak to bolo aj z úcty k dielu Majstra Pavla, ale aj pre jeho prezieravosť a opatrnosť pri zavádzaní novôt. Teraz vidím, že mal pravdu v tom, že keď sa do niečoho ide príliš zbrklo, tak sa mnohé pokazí.

DOTERAZ SÚ V MNOHÝCH KOSTOLOCH EŠTE PROVIZÓRNE OBETNÉ STOLY, KTORÉ BOLI ZHOTOVENÉ NARÝCHLO PO ZAVEDENÍ LITURGICKEJ REFORMY. DNES 50 ROKOV PO ZAČATÍ KONCILU, PO 23 ROKOCH V SLOBODY MÁME V MNOHÝCH KOSTOLOCH EŠTE TIETO PROVIZÓRNE OLTÁRE.

Neviem, čím to je, možno záležalo na kňazovi, ktorý tam je. V mojej farnosti, v Iliašovciach, už môj predchodca Štefan Rozmus robil rekonštrukciu kostola a tam to urobili veľmi citlivo. Na nový oltár bola použitá oltárna menza z pôvodného oltára. Tak je to dodnes. Aj kazateľnica zostala, len ju znížili. Taktiež sa ešte používa.

KEĎ SOM ŠTUDOVAL PRIEBEH KONCILU, VŠIMOL SOM SI STRET DVOCH POHĽADOV A V MNOHÝCH OBLASTIACH SA TOTO NAPÄTIE ZNOVA A ZNOVA VRACIA SPÄŤ: NA JEDNEJ STRANE SKUPINA, KTORÁ BY SA VEĽMI PRÍSNE CHCELA DRŽAŤ

DOSLOVNÉHO CHÁPANIA KONCILOVÝCH DOKUMENTOV, A NA DRUHEJ STRANE SKUPINA, KTORÁ HOVORÍ O DUCHU KONCILU. V TEJTO SÚVISLOSTI NAPRÍKLAD PRI OTÁZKE POUŽÍVANIA LITURGICKEJ REČI JEDNA SKUPINA POVAŽUJE ZA ÚPLNE SAMOZREJMÉ POUŽÍVANIE NÁRODNÝCH JAZYKOV V LITURGII A NEVIE SI PREDSTAVIŤ NÁVRAT K LATINČINE. DRUHÁ STRANA HOVORÍ, ŽE TEXT KONCILOVÝCH DOKUMENTOV NEHOVORÍ O ODSTRÁNENÍ LATINČINY, ALE O DOVOLENÍ POUŽÍVAŤ OKREM NEJ AJ NÁRODNÉ JAZYKY. AKÝ PRIESTOR VIDÍTE PRE POUŽÍVANIE LATINČINY DNES?

Latinčina by mala mať priestor v liturgii. A chvála Bohu, že na popud Svätého Otca Benedikta XVI. sa pomaličky dostáva do povedomia veriacich. Zatiaľ najmä v seminároch. Vo farnostiach, najmä v mestách, boli sväte omše v latinčine, najmä kvôli turistom. Aby sa tam cítili ako doma, najmä starší, ktorí si pamätajú jej používanie.

ALE PLATÍ EŠTE DNES, ŽEBY LATINČINA BOLA TÝM JAZYKOM, KTORÝ BY NAPRÍKLAD TURISTOV Z RÔZNYCH NÁRODOV SPÁJAL?

Myslím si, že áno. Sú pokusy, že v niektorých farnostiach sa spieva napr. Otče náš po latinsky alebo isté dialogické spevy. Vidno v dobrom zmysle slova tendencie uchovať latinčinu ako liturgickú reč aj u mladých ľudí.

MÁ TO ALE AJ INÝ VÝZNAM AKO ISTÉ RESENTIMENT?

Neviem. Vieme však, že latinčina má stále pevné miesto, napríklad je základom mnohých slov v odbornej terminológii, a teda jej znalosť môže byť aj dnes veľmi užitočná. Počul som nedávno myšlienku, že hoci je latinčina mŕtvym jazykom, zanecháva nám závet, ktorý je veľkou hodnotou. Postupne sa azda dostane do krvi a osobne by som bol tomu veľmi rád.

U SÚČASNÉHO SVÄTÉHO OTCA VIDNO, ŽE MU VEĽMI ZÁLEŽÍ NA HISTORICKOM DEDIČSTVE CÍRKVI AJ V SÚVISLOSTI S POUŽÍVANÍM LATINČINY. LEN NEDÁVNO BOLA ZRIADENÁ PÁPEŽSKÁ AKADEMIA

LATINSKÝCH ŠTÚDIÍ V RÍME. BOL SOM PREKVAPENÝ, ŽE LITURGIA PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU ZAUJÍMA VÝZNAMNÝ OKRUH ŠTUDENTOV TEOLÓGIE A MLADÝCH ĽUDÍ, KTORÍ LITURGIU PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU NEZAŽILI. AKO SI VYSVETĽUJETE, ŽE ĽUDIA, KTORÍ VYRÁSTLI UŽ V PROSTREDÍ LITURGICKEJ REFORMY, INKLINUJÚ K LITURGII PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU?

Možno to neviem presne pomenovať, ale zoberte si napríklad taký gregoriánsky chorál. Je stále príťažlivý a oslovuje aj dnes. Je to preto, lebo má ducha a mladý človek, možno ani si to ani neuvedomuje, ale hľadá to, čo oslovuje a má ducha. Ale aj tu je potrebná opatrnosť v tom zmysle, aby gregoriánsky chorál zaznieval výlučne v súvislosti s liturgiou alebo pri duchovných koncertoch so sprievodným slovom. On nevznikol sám pre seba, je premietnutím viery do zmyslovej podoby. Nebolo by šťastné hľadať v ňom komerčné ciele.

IDE O PRÍTOMNOSŤ POSVÄTNÁ?

Zaiste. Mnohí ľudia dnes sa ani v kostole nedokážu správať ako v posvätnom priestore, sprofanizovali sme posvätno. Ale človek ho stále hľadá a túži po ňom. Azda je za tým aj skrytá túžba po Bohu.

ZNAMENÁ TO, ŽE LITURGIA PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU A POUŽÍVANIE LATINČINY VZBUDZUJÚ POCIT POSVÄTNÁ A TAJOMNA, ALE OBNOVENÁ LITURGIA HO STRATILA?

Možno nám to zovšednelo. Keďže všetkému pri sv. omši rozumieme, akoby sme prestali rozmýšľať a ponárať sa do tajomstva liturgie. Paradoxne, možno práve návrat k latinčine by mohol spôsobiť túžbu po pochopení toho, čo sa v liturgii deje.

PRAJETE SI TEDA ZOSILNENIE PRÍTOMNOSTI LATINČINY?

Také prirodzené zosilnenie. Pomohlo by nám to dostať sa z roviny všednosti do roviny tajomstva a posvätna. A vrúcnejšieho prežívania sv. omše. Ľudia dnes túžia po tajomne i keď sa tvária, že vraj treba všetko odtabuizovať.

BENEDIKT XVI. V KNIHE DUCH LITURGIE SPOMÍNA SILNÝ VZŤAH SLÁVENIA LITURGIE A MORÁLNU ÚROVEŇ SPOLOČENSTVA. TRADICIONALISTI, KTORÍ NEPRIJALI LITURGICKÚ REFORMU DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, AKOBY VIDELI PRÍČINU NEGATÍVNYCH JAVOV V SPOLOČNOSTI A CIRKVI ODKLONOM OD LITURGIE PODĽA TRIDENTSKÉHO KONCILU. MÁ TO PODĽA VÁS SÚVIS?

Zdá sa, že áno.

NEMÔŽE TO BYŤ V TÝCHTO SKUPINÁCH LEN ISTÁ NOSTALGIA?

Môže byť aj to, ale na tom by sa nedalo stavať. Treba si uvedomiť, že liturgická reforma nie je revolúciou, ale kontinuitou liturgie Cirkvi. Liturgická reforma nám priniesla istú spontánnosť v liturgii. Tridentská liturgia bola striktná, liturgia po DVK prináša možnosť spontánnosti v určitých miestach liturgie, ale niekedy sme svedkami spontánnosti, ktorá odhaľuje skôr nepochopenie teológie.

PRE MŇA AKO ČLOVEKA, KTORÝ VYRASTAL V OBNOVENEJ LITURGII, JE SILNOU MYŠLIENKA POSVÄTNÁ A TAJOMSTVA, ALE ZÁROVEŇ AJ ZDÔRAZNENIE SLÁVENIA EUCHARISTIE AKO SPOLOČENSTVA, AKTÍVNA ÚČASŤ VERIACICH. SPOMENULI STE ISTÉ VÝHRADY ČO BY STE EŠTE DNES VNÍMALI AKO ÚLOHU A POSLANIE PRI SLÁVENÍ EUCHARISTIE V NAŠEJ DOBE?

Aby nespĺývala úloha kňaza a laika pri slávení Eucharistie, a tým myslím aj spomínanú stratu posvätnosti pri slávení Eucharistie. Liturgickú reformu sme prežívali veľmi intenzívne a jej zavedenie bolo ťažkým pôrodom, ale chvála Bohu za ňu.

Ďakujem veľmi pekne a keďže tento rozhovor robíme v deň sviatku sv. Ondreja, vášho patróna, dovoľte mi aby som Vám poprial a vyprosil veľa Božích milostí, Božieho požehnania, zdravia a všetkého čo potrebujete.

MIROSLAV LETTRICH

POSVÄCOVANIE ŽIVOTA

(2DS 2)

Úvodná prvá téma synodálnych ustanovení (2DS 1) hovorí o koncilovej identite všeobecnej ako aj partikulárnej Cirkvi, čiže diecézy. Súhrn celého učenia Cirkvi o nej samej sa dá vyjadriť slovom *communio*, čiže spoločenstvo. Ide o spoločenstvo vo vertikálnom zmysle (vzťah Cirkvi k Bohu) a taktiež o horizontálny rozmer (vzájomné vzťahy jednotlivých členov Cirkvi ako aj veriacich voči neveriacim). Smelo možno povedať, že druhá téma synody sa zaoberala otázkou, ako toto *communio* uskutočňovať.

Doktrinálna časť druhej témy (2DS 2, 1 - 44) má peknú štruktúru, ktorá hovorí najskôr o biblickom pojme svätosti, ďalej o vnútornom a vonkajšom rozmere svätosti potom poukazuje na úsilie našich predchádzajúcich generácií o svätosť a napokon charakterizuje situáciu kresťana v dnešnej dobe. Teda ide tu o jasný postup v procese rastu *communio* ako reálnej, skutočnej charakteristiky kresťanov dnešných čias. Toto skutočné *communio*, čiže spoločenstvo, sa musí stať silnou stránkou nášho kresťanského profilu. Iba tak sa môže naša viera zároveň stať svedectvom viditeľným vo svete, v ktorom ľudia žijú akoby Boh nejestvoval.

Požiadavka *communio*, spoločenstva, v katolíckom zmysle je veľmi dôležitá. Ona totiž predpokladá všeobecnú a úplnú otvorenosť každého kresťana na spoločenstvo s Bohom a takisto aj na spoločenstvo s ľuďmi. Kresťanstvu je cudzí akýkoľvek exkluzivizmus, čiže sektárske elitárstvo, aj keď kresťania majú zmysel pre postupný rast koncilového *communio* smerom k Bohu aj k ľuďom. *Communio* smerom k Bohu znamená posväcovanie seba, čiže osobnú svätosť a *communio* smerom k ľuďom a k svetu znamená usporadúvanie vecí podľa pôvodného Božieho plánu (2DS 2, 5). Sme si pritom vedomí, že „svätosť je najľudskejšou realizáciou osoby človeka a zároveň aj najvlastnejšou ambíciou ľudskej slobody. Je aj najvznešenejšou perspektívou, ku ktorej nás povoláva Pán Boh. Nech ju všetci uskutočňujú s vedomím, že tým preukazujú najlepšie služby ľudstvu“ (2DS 2, 9).

Vnútornou stránkou svätosti je v prvom rade osobná komunikácia a osobné spoločenstvo s Bo-

hom. To sa uskutočňuje formou čítania a meditovania Božieho slova, prijímaním sviatostí ako najvyšších foriem uskutočňovania tohto spoločenstva s Bohom. Ďalej je to prijímanie svätenín, ktoré posväcujú rôzne situácie a predmety každodenného života. Neodmysliteľnou súčasťou je tiež modlitba a pestovanie čností. To všetko prináša kresťanom radosť z viery a hlboké zadostučinenie v otázke celkového zmyslu ľudského života.

Vonkajšiu stránku svätosti predstavujú synodálne dokumenty ako svätosť jednotlivých stavov v Cirkvi a v spoločnosti. To sú biskupi, kňazi, diakoni a zasvätené osoby, rodičia, deti, slobodní, pracujúci, chorí aj trpiaci... Každý človek má pestovať svätosť primeranú svojmu stavu a neustále sa v nej prehĺbovať a zdokonaľovať. Spoločným prameňom posväcovania a vrcholnou činnosťou posväcovania človeka je liturgia. Kresťania majú liturgiu v najväčšej úcte, pretože v nej „Ježiš Kristus vstupuje do liturgického zhromaždenia a rozdáva svoje dary vykúpenia. Každý liturgický úkon je spoločným úkonom Krista a Cirkvi, a preto má byť vykonávaný s maximálnym vedomím tejto vznešenej spolupráce Boha a človeka“ (2DS 2, 27). Napokon, celý život kresťana je možné charakterizovať ako úsilie o svätosť. To má byť zjavné všade, kde sa nachádza: v súkromnom i verejnom živote, v jeho povahe i v prioritách jeho života. Najvlastnejším prostredím, kde sa svätosť uskutočňuje, je rodina a farnosť.

Druhá synoda Spišskej diecézy venovala pozornosť aj dejinným udalostiam po prvej synode, ktoré najviac prispeli k rastu svätosti Božieho ľudu tejto miestnej Cirkvi. Bola to najmä Prvá diecézna synoda (1925), Diecézny eucharistický kongres (1926), hrdinské svedectvo viery Božieho sluha biskupa Jána Vojtašáka, činnosť dvoch kapitulných vikárov Dr. Jozefa Ligoša a Mons. Štefana Garaja, púte na Mariánsku horu v Levoči, ktoré mali svoju najkrajšiu chvíľu v osobnej návšteve Svätého Otca Jána Pavla II. dňa 3. júla 1995.

Súčasná doba znamená pre kresťanov veľké nebezpečenstvo, ale zároveň aj výzvy. Prejavuje sa

FOTO: [HTTP://CREERPARAVER.WORDPRESS.COM](http://creerparaver.wordpress.com)

to najmä relativizáciou a subjektivizáciou hodnôt. Kresťania sa týchto javov neboja, ale majú v nich jasno a vidia v nich príležitosť na vydávanie svedectva.

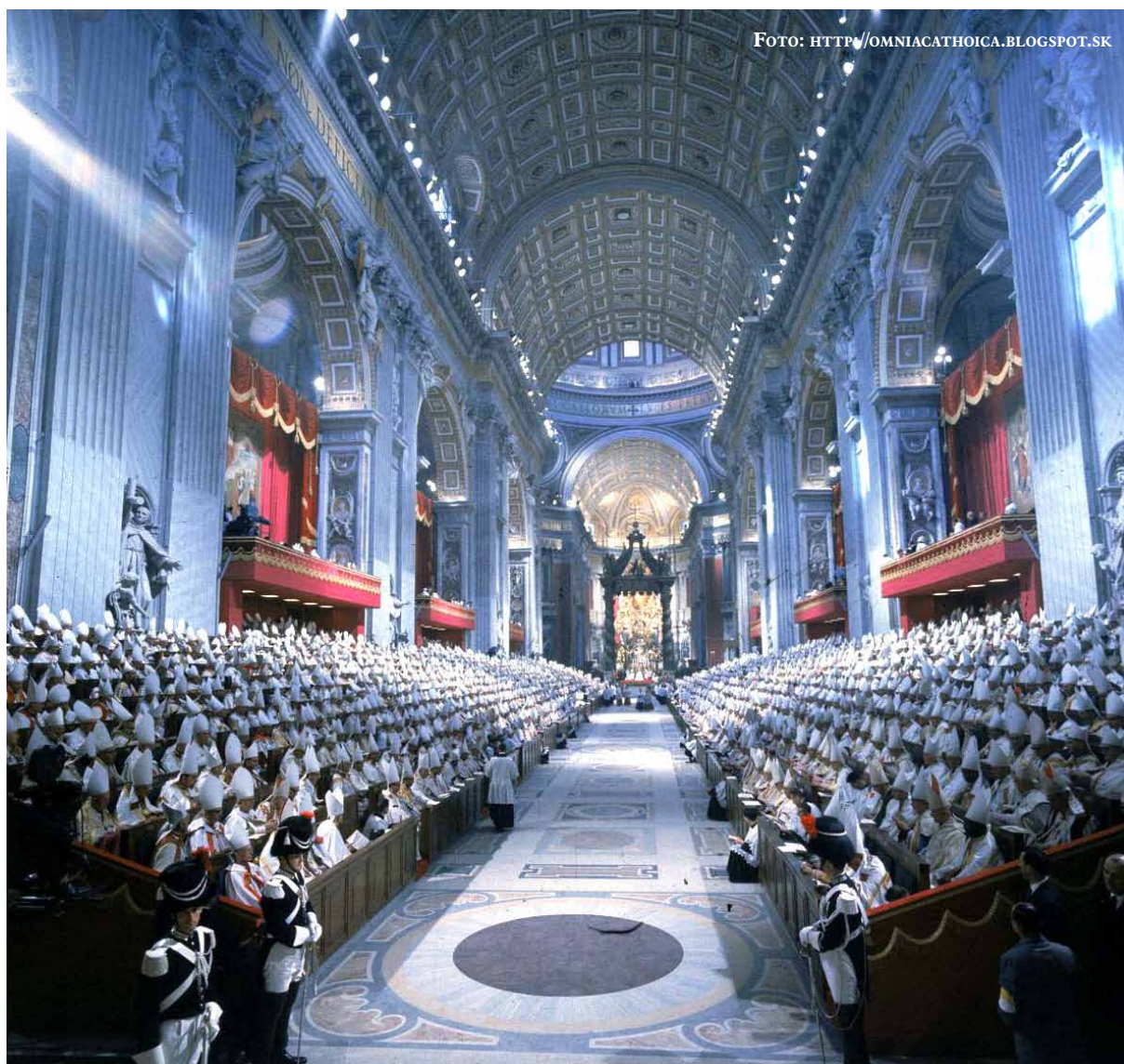
Druhá kapitola (2DS 2, 45 - 63) tejto témy hovorí o pozitívnych zmenách v predstavách veriacich o povolání k svätosti. Zápisnice synodálnych buniek farností ukázali na pozitíva aj negatíva v správe farností a v živote kresťanov ako aj v zornom uhle horlivosti kňazov v pastoračii. Z inštitucionálnych nedostatkov je to najmä nefunkčnosť niektorých diecéznych komisií, z personálnych zas neochota tímovo pracovať, nedostatok zmyslu pre spoločnú prácu, nízka úroveň teologickej diskusie v diecéze a iné. Jestvujú mnohé rezervy, najmä v oblasti aktivít rozličných komisií a využívania ich služieb pre farnosti.

Tretia kapitola (2DS 2, 64 - 80) prináša súhrn nariadení a odporúčaní. Z nich najvýraznejšie sa týkajú úlohy mať a používať Sväté písmo, zabezpečenie biblickej formácie veriacich prostredníctvom biblických krúžkov, venovať sa náležitým spôsobom a v náležitej miere liturgii, a to jej prežívaniu ako aj jednotlivým liturgickým službám. Dôraz sa

kladie na primeranú prípravu na sviatosť birmovania pokiaľ ide o časovú dĺžku, ako aj formu. Veľmi významné je nariadenie, aby sa aspoň pol hodiny pred svätými omšami v kostoloch spovedalo (2DS 2, 71, §1) a aby kňazi nemali pri sebe počas spovedania mobil ani iné elektronické prístroje (2DS 2, 71, §4). Zaujímavé je nariadenie 2DS 2, 77, §1 hovoriace o tom, aby veriaci nenútili iných ľudí pracovať v nedeľu a prikázané sviatky. Odporúča sa sláviť v kostoloch spoločné večery a zaviesť alebo obnoviť tradíciu pôstnych kázní (2DS 2, 77, §3 - 4). V závere témy sa hovorí o horlivom vykonávaní tradičných foriem zbožnosti.

Takto otázka communia z prvej témy dostáva v druhej téme svoju konkretizáciu, ktorá je jasná a príťažlivá. Ak sa trochu pousulujeme porozumieť jej, zistíme, že celá problematika kresťanského života je vlastne celkom jednoduchá a príjemná, presne tak, ako Ježiš hovoril o svojom jarme, že je príjemné a ľahké... (porov. Mt 11,30).

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL PO 50 ROKOCH

2. ČASŤ: LITURGICKÁ REFORMA

Najviditeľnejším dôsledkom Druhého vatikánskeho koncilu je bezpochyby liturgická reforma. Konštitúcia *Sacrosanctum concilium* (Posvätný koncil) – bola vôbec prvým dokumentom Druhého vatikánskeho koncilu. Na úvod bude azda vhodné, aby sme venovali niekoľko slov spôsobu, akým koncil pracoval.

PRÍPRAVA NA KONCIL

Už štyri mesiace po ohlásení zvolania koncilu pápež Ján XXIII. vymenoval predprípravnú komisiu, ktorá mala na starosti prípravu koncilu. Na jej čele bol kardinál Domenico Tardini, štátny sekretár. Komisia oslovila biskupov celého sveta, aby za-

slali návrhy tém, ktorými by sa mal koncil zaoberať. Do Ríma sa vrátilo 2821 návrhov a približne štvrtina z nich sa týkala liturgie.

Neskôr bolo vytvorených desať prípravných komisií, deväť z nich sa zhodovalo s úradmi Rímskej kúrie, preto nebolo prekvapením, že na ich čele stáli vedúci predstavitelia zodpovedajúcich vatikánskych úradov. Tieto komisie vypracovali 69 schém (schéma je návrh dokumentu, o ktorom mal koncil rozhodnúť). Avšak len veľmi málo z nich bolo nakoniec koncilom aj prijatých, to je však už iná téma. Začiatok koncilu bol stanovený na 11. september 1962. Z prípravných komisií sa na začiatku koncilu stali im zodpovedajúce koncilové komisie. Len tretinu ich členov menoval pápež, dve tretiny ich členov si volili konciloví otcovia.

Úlohou komisií bolo zapracovávať do schém zmeny požadované v koncilovej diskusii, redigovať koncepty textov, prípadne koncipovať úplne nový text schémy. Pôvodne sa očakávalo, že najprv sa koncil bude zaoberať schémou o Cirkvi, ale keďže schéma bola navrhnutá na prepracovanie, prvým koncilovým dokumentom sa stala konštitúcia o liturgii, ktorej návrh bol považovaný za jednu z najlepšie pripravených schém.

LITURGIA PRED KONCILOM

Predkoncilová liturgia bola nepochybne viditeľným prvkom jednoty Cirkvi – jej slávenie bolo veľmi precízne stanovené a nedovoľovalo vlastne žiadnu spontaneitu. A v rímskom obrade bolo úplne rovnaké kdekoľvek na Zemi. Bolo aj znakom trvácnosti. Jej forma bola v podstate rovnaká od roku 1570, kedy bol vydaný Rímsky misál pápeža Pia V. Takmer štvrtina podnetov, ktorá pred koncilom prišla od biskupov celého sveta, sa týkala práve liturgie. Prečo? Napríklad preto, že to, čo jedni nazývajú „znakom jednoty“, bolo čoraz častejšie chápané ako uniformita. A čo „znakom trvácnosti“ ako strnulosť. Ale nejde o slovíčka. Liturgia pred liturgickou reformou bola bežnými veriacimi vnímaná takmer ako súkromná záležitosť kňaza, ktorý si tam pri oltári, navyše otočený chrbtom k ľuďom, hovorí niečo, čomu takmer nikto v kostole nerozumie. Liturgické hnutie, ktoré v Európe získavalo rešpekt a podporu, sa usilovalo vidieť slávenie liturgie ako úkon celého spoločenstva veriacich a zdôrazňovalo aktívnu účasť veria-

cich na slávení liturgie. Ďalšou úlohou bolo „očistiť liturgiu“ od nánosov stáročí.

POUŽÍVANIE NÁRODNÝCH JAZYKOV V LITURGII

V súvislosti s liturgickou reformou bola najviditeľnejšou otázkou liturgického jazyka. Významným prejavom do priebehu koncilu v tejto súvislosti prehovoril Maxim VI. Saigh, melchitský patriarcha z Antiochie. Hoci nepatril k latinskému rítu, predsa sa vyjadril k používaniu národných jazykov v liturgii: „Kristus sám hovoril jazykom svojich súčasníkov a prvú eucharistickú obeť priniesol v jazyku, ktorému mohli všetci zúčastnení porozumieť.“ Aj apoštoli sa tejto praxe držali. Nikdy by ich nenapadlo, že by celebrant v kresťanskom zhromaždení mohol čítať texty Písma, spievať žalmy, kázať a lámať chlieb a pritom používať iný jazyk než jazyk zhromaždenej obce. Používanie latinčiny v liturgii rímskeho obradu pripadá východnej Cirkvi abnormálne. Veď samotná rímska Cirkev používala až do polovice tretieho storočia vo svojej liturgii gréčtinu, pretože touto rečou hovorili veriaci tej doby. Gréčtina musela potom ustúpiť latinčine práve preto, že sa medzitým práve ona stala jazykom veriacich. Na kresťanskom Východe s liturgickým jazykom nikdy nebol problém. Pretože od doby, čo žalmista volá «Chváľte Pána všetky národy», je každá reč liturgická.“ Rád by som ešte doplnil výrok pápeža Jána XXIII., ktorý odznel v deň, kedy koncil diskutoval o liturgickej reči. Na verejnej audiencii sa pápež vyjadril nasledovne: „Kresťanstvo nie je zbierka starých zvyklostí“. Bez pochybností sa tento výrok vzťahoval na otázku reči v liturgii.

ČO VLASTNE HOVORÍ KONŠTITÚCIA O LITURGII

Piero Marini, dlhoročný ceremoniár pápeža Jána Pavla II. hovorí: „Čo sa týka liturgie, koncil neurobil nič iné, len si osvojil princípy liturgického hnutia. V Cirkvi sa začala rozvíjať požiadavka obrody liturgie už od 19. storočia. Okrem liturgického hnutia tu bolo aj biblické hnutie a patristické hnutie, teda požiadavka vrátiť sa k základom, vrátiť sa k tomu, aká bola prvotná Cirkev bez prídavkov alebo nánosov, ktoré pribudli počas stáročí. Koncilu išlo pred-

všetkým o to, aby sa Eucharistia a Sväté písmo stali centrom života Cirkvi a aby sa štýl života prvých spoločenstiev kresťanov stal príkladom každého spoločenstva kresťanov dnes“ (rozhovor v čísle 50/12 Katolíckych novín). Konštitúcia Sacrosanctum concilium stanovuje iba všeobecné normy, čo je vlastne úplne pochopiteľné. Už najbližšie mesiace po skončení koncilu de facto smerujú tam, kde to koncil len jemne naznačuje. Konštitúcia však okrem základných noriem podáva nádhernú teológiu liturgie. Koncilové dokumenty na jednej strane počítajú s používaním latinčiny, na druhej strane však dávajú možnosť miestnym autoritám rozhodnúť o používaní národného jazyka v liturgii. Takmer okamžite po skončení Druhého vatikánskeho koncilu sa ukázalo, že biskupské konferencie vlastne vo všeobecnosti sú za používanie národných jazykov v liturgii. A schválením príslušných prekladov omšových textov do národných jazykov Apoštolská stolica túto skutočnosť akceptovala. Mnohé biskupské konferencie ostali prekvapené, a treba povedať, že milo prekvapené, že Apoštolská stolica bezvýhradne akceptovala aj používanie národných jazykov aj v eucharistických modlitbách sv. omše.

SLÁVENIE EUCHARISTIE AKO ÚKON CELÉHO SPOLOČENSTVA

Ďalším viditeľným výsledkom liturgickej reformy bolo zavedenie slávenia Eucharistie „tvárou k ľudu“. Dôsledkom toho bolo potrebné upraviť liturgický priestor najmä vo svätyniach chrámov. Bolo potrebné vo svätyni umiestniť oltár čo najbližšie k Božiemu ľudu. Výsledkom znovuzavedenia homílie do sv. omše vyvstala potreba umiestnenia ambony vo svätyni, ktorá sa mala stať „stolom Božieho slova“. Všetky tieto zmeny vyplývali z chápania slávenia liturgie ako úkonu celého spoločenstva veriacich. Veriaci sa tak opäť mali stať pri slávení liturgie aktívnymi.

LITURGICKÁ REFORMA PO 50. ROKOCH

Z rozhovoru s vsdp. ThLic. Ondrejom Palušákom, ktorý si môžete prečítať v tomto čísle KAPITULY, vyplýva bolestná skúsenosť mnohých kňazov: napriek tomu, že slávime liturgiu v našej reči, napriek tomu, že všetkému rozumieme, paradoxne

ČO O LITURGICKOM JAZYKU HOVORÍ KONŠTITÚCIA SACROSANCTUM CONCILIIUM?

Čl. 36 v § 1 hovorí: „*V latinských obradoch nech sa zachová používanie latinského jazyka, bez narušenia partikulárneho práva.*“ Na jednej strane tento text hovorí o tom, že latinčina má mať miesto v obnovennej liturgii, ale zároveň, že kompetentná územná cirkevná autorita (predovšetkým konferencia biskupov krajiny) má možnosť sama stanoviť rozsah používania latinčiny a národného jazyka. Rozhodnutie územnej autority má ešte odobriť Apoštolská stolica.

Čl. 54 hovorí, že aj pri používaní národného jazyka sa treba postarať, „*aby veriaci vedeli aj po latinsky spoločne recitovať alebo spievať stále časti omšového poriadku, ktoré sa ich týkajú.*“

V tomto článku sa nachádza aj odvolávka na čl. 40, ktorý vo všeobecnosti dáva možnosť vhodnej adaptácii liturgie, a to nielen v otázke jazyka. Ide tu napríklad o možnosť prispôbovať isté gestá miestnej kultúry, čo bolo veľmi dôležité pre misijné územia.

Čl. 101 v § 1 zasa hovorí o všeobecnej zásade, že klerici sa modlia breviár latinsky s tým, že miestny ordinár má právomoc dovoliť používanie prekladu do miestnej reči, najmä tým klerikom, „*ktorým používanie latinčiny vážne prekáža v náležitej modlitbe oficiá.*“

sme dnes svedkami značného nepochopenia aktívnej účasti veriacich pri liturgii. Môže byť riešením čiastočné znovuzavedenie latinčiny, aby tak liturgia získala istú tajomnosť, ktorá by vo veriacich vzbudila väčší záujem o to, čo sa v liturgii odohráva? Bolo by to paradoxné. Nemyslím si, že toto by bolo naozaj riešením. Nejde tu totiž ani tak o zovšednenie liturgie, ako skôr o pretrvávajúci proces odkresťančenia najmä západnej civilizácie. To je však už témou novej evanjelizácie Európy. Liturgia spoločenstva bude totiž živá len natoľko, nakoľko bude živá viera tých, ktorí to spoločenstvo tvoria.

MIROSLAV LETTRICH

ZASVÄTENÉ OSOBY

V NAŠEJ DIECÉZE

Počas letných mesiacov od polovice júla do polovice novembra t. r. sa na pokyn diecézneho otca biskupa uskutočnili návštevy generálneho vikára vo všetkých komunitách zasvätených osôb, ktoré pôsobia na území Spišskej diecézy. Ide celkovo o 39 komunít, v ktorých žije 264 rehoľných sestier a o 11 mužských komunít, v ktorých žije 56 zasvätených osôb. Cieľom tejto série návštev bolo nadviazanie alebo prehĺbenie vzájomných kontaktov a informácie o podmienkach života zasvätených osôb, o ich kontaktoch s vedením farností, v ktorých rehoľníci rozvíjajú svoju činnosť a podobne. Obidve strany pritom vyjadrili aj svoje očakávania, ktoré majú komunity voči diecéze a naopak. Išlo teda o pastoračné návštevy týkajúce sa iba tých foriem činnosti zasvätených osôb, ktoré sa dotýkajú ich služieb pre farnosti, resp. pre našu diecézu.

V našej diecéze účinkujú rehoľné sestry zo 16-tich reholí, kongregácií, spoločností a inštitútov. Tieto sestry predstavujú pestrú paletu nielen vonkajších prejavov, ako sú ich habity či názvy reholí alebo ich rehoľné mená. Ešte väčšia pestrosť je v spôsoboch ich života, posväcovania seba i prostredia a služieb svojmu okoliu. Máme v diecéze kontemplatívnu rehoľu, počtom pomerne silnú a veľmi perspektívnu. Celoživotným priestorom týchto sestier po vstupe do kláštora je samotný kláštor a jeho areál. So svetom má kontakt iba sestra predstavená. Väčšina rehoľných sestier z iných komunít pracuje v katechéze a pri opatere chorých. Ich činnosť na cirkevných ako aj na obecných školách predstavuje jeden dlhý proces výchovného pôsobenia na hodinách náboženstva či iných predmetov, ktoré sestry vyučujú ako aj v rámci mimoškolských aktivít vo farnostiach, v centrách voľného času a podobne. Všetky sestry, tak katechétky ako aj tie, ktoré sa venujú opatere chorých, konajú svoju službu s vedomím, že ich práca je zároveň znamením a apoštolátom. Ich práca je veľmi cenná, pretože sa starajú o šírenie evanjelia medzi v mysliach dvoch generácií: jedna je začínajúca a druhá je trpiaca, resp. odchádzajúca gene-

rácia našich starších bratov a sestier. Jedno je dôležitejšie ako druhé...

Najmä väčšie komunity sa usadili v blízkosti kostolov a v centrách miest. Niektoré komunity však volili radšej okraje miest a sú to najmä paneláky, v ktorých sestry ticho žijú a modlia sa za posvätenie svojho prostredia. Ich apoštolát je postavený na vydávaní svedectva: obyvatelia v ich vchode vidia, kedy sestry odchádzajú do práce, kedy z práce prichádzajú, vidia sestry aj večer sadáť do auta, aby mohli chorému poslúžiť injekciou či podaním liekov..., vidia v ich poštovej schránke účet na SIPO-poplatky, ktoré treba zaplatiť za byt a energie... Ale počujú z ich kaplnky aj ich jemný spev či tlmene recitovanie liturgie hodín a pod. Taktiež vedia, že v byte rehoľných sestier, a teda v ich paneláku, je najvzácnejší obyvateľ, Ježiš Kristus v Oltárnej sviatosti. To ich dušu naplňuje pokojom a sestrám sú zato vďační.

Máme v diecéze aj také sestry, ktoré sa celkom venujú starostlivosti o Rómov. Trvale žijú uprostred nich a vydávajú svedectvo evanjeliu, ktoré takto ich životom dostáva svoju konkrétnu podobu.

Iné sestry počas pastoračnej návštevy na otázku, či majú v byte kaplnku, odpovedali: „Náš zakladateľ nám povedal: Vašou kaplnkou je farský kostol a klauzúrou ulica...“ Preto sa sestry snažia čo najužšie spolupracovať s vedením farností a byť aj v čo najužšom kontakte s ľuďmi, ale pritom si strážia svoju identitu a prehľbujú sa v nej.

Sme teda veľmi obdarovaní bohatstvom chariziem, nositeľkami ktorých sú naše rehoľné sestričky. Aj touto cestou im vyjadrujeme svoju úctu a vďaku za všetko, čo robia pre duchovné aj kultúrne dobro našich farských spoločenstiev a celej diecézy.

Mužských reholí je v diecéze menej, celkovo 8 reholí, kongregácií, spoločností a inštitútov. Celkovo pracuje v diecéze 56 zasvätených osôb v 11-tich komunitách. Päť komunít má zodpovednosť za vedenie farnosti, ostatné sa viac sústreďujú na rozvíjanie svojej charizmy vo vlastných programoch činnosti. Obdivuhodná je činnosť misionárov: otcovia re-

demptoristi, pallotíni a lazaristi za dve desiatky rokov verejnej činnosti v našej diecéze navštívili desiatky farností z našej diecézy a možno stovky ďalších farností s misijnými programami alebo inými prednáškami, pobožnosťami a i. Inštitút Krista Veľkňaza sa v Žakovciach stará nielen o bezdomovcov, ale každý štvrtok tam mávajú tzv. rómsky deň. Za ten deň sa tam vystrieda niekoľko stoviek žien, inokedy mužov. Každý z nich odíde domov obdarovaný niečím, čo tamojšia komunita za tri mesiace zhromaždí a pripraví na použitie... Kto dnes spočíta počty mladých ľudí, ktorým sa venujú usmievaví saleziáni v Námestove alebo v Poprade – Veľkej? Bez fran-tiškánov v Trstenej a minoritov v Levoči a Spišskom Štvrtku formovaných podľa príkladu svätého Františka si už dnes ani nemožno predstaviť duchovný život v príslušných farnostiach, hlavne v nemocniciach. Otcovia jezuiti zas obetavo pomáhajú formovať našich univerzitných študentov.

Synodálny dokument o napomáhaní jednoty charakterizuje zasvätené osoby a ich reholné zoskupenia ako „skúsených tvorcov jednoty (communia)“ (2DS 7, 13). Je to významná vlastnosť, ktorá je dnes veľmi aktuálna. V čase, keď sa všetko rozpadá, počnúc rodinou, je veľmi potrebné usilovať sa o jednotu a spoločenstvo v Cirkvi a cielavedome napomáhať jednote na každej úrovni. Rehole so svojimi dlhoročnými skúsenosťami formácie celých generácií svojich členov môžu veľmi účinne napomáhať jednote vo farnostiach, diecézach, aj v celej Cirkvi. Potrebná je len otvorenosť farských spoločenstiev aj jednotlivých reholných komunít, koordinácia jednotlivých aktivít a živé povedomie, že všetci slúžime spoločnému dielu šírenia Božieho kráľovstva.

Podľa dekanátov

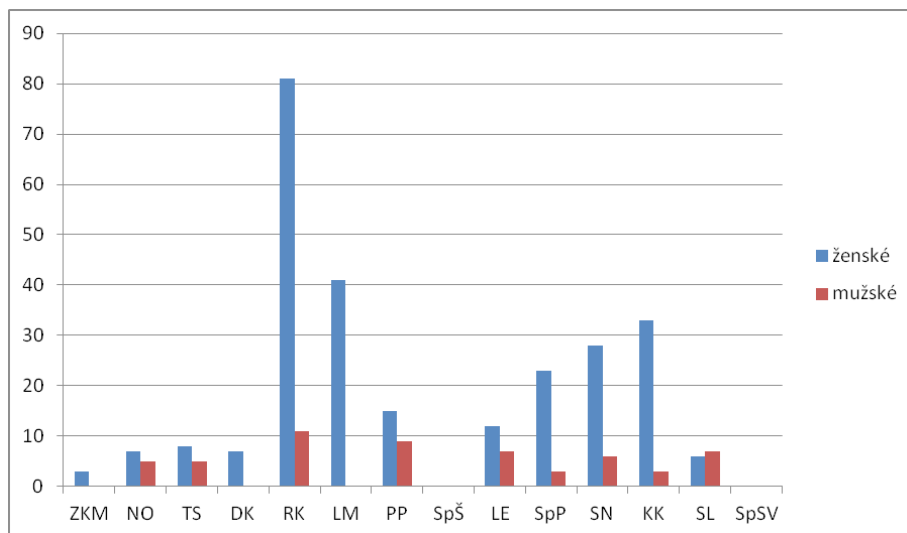
Dekanát	Ženské komunity	Počet sestier	Mužské komunity	Počet rehoľníkov
Zakamenné	1	3	-	-
Námestovo	2	7	1	5
Trstená	3	8	1	5
Dolný Kubín	2	7	-	-
Ružomberok	8	81	1	11
Liptovský Mikuláš	3	41	-	-
Poprad	3	15	1	9
Spišský Štiavnik	-	-	-	-
Levoča	3	12	2	7
Spišské Podhradie	4	23	1	3
Spišská Nová Ves	1	28	2	6
Kežmarok	7	33	1	3
Stará Lubovňa	2	6	1	7
Spišská Stará Ves	-	-	-	-
Spolu:	39	264	11	56

Výraz „rehole“ je tu pre zjednodušenie použitý na všetky inštitúty zasväteného života.

Inštitút Krista Veľkňaza, hoci má okrem mužov aj ženské členky, je počítaný k mužským rehoľiam.

Tieto pastoračné návštevy všetkých komunít v diecéze priniesli väčšiu informovanosť, konkrétny dôkaz o tom, že diecéza a komunity zasväteného života pracujú na tom istom poli šírenia Božieho kráľovstva, nadviazal sa užší vzájomný kontakt a prehĺbilo spoločenstvo.

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

ROK VIERY

ANNUS FIDEI 2012 2013

STAŇ SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIET!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

NÁJDEŠ NÁS AJ NA FACEBOOKU

CHCETE VÝLET, ČI DUCHOVNÚ OBNOVU
VÁŠHO SPOLOČENSTVA, ČI SPEVOKOLU,
STRÁVIŤ V KRÁSNOM PROSTREDÍ
BELIANSKYCH TATIER?

SRDEČNE VÁS POZÝVAME!

BLIŽŠIE INFO:
WWW.ZDIAR.FARA.SK
ZDIAR@KAPITULA.SK
052 449 81 36

